

Začlenění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci do podnikového řízení Shrnutí zprávy agentury

Organizace přistupují k bezpečnosti a ochraně zdraví při práci různými způsoby – některé vykazují v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci nízkou odbornost a pouze reagují na pracovní úrazy, nemoci z povolání a pracovní neschopnost tak, jak k nim dochází, zatímco jiné se snaží bezpečnost a ochranu zdraví při práci řídit systematictěji, nebo dokonce aktivně tím, že ji začleňují do celkového řízení organizace. Cílem této zprávy je poskytnout fakta a informace o tom, jak lze bezpečnost a ochranu zdraví při práci začlenit do obecného podnikového řízení, a zajistit tak bezpečnější a zdravější pracovní prostředí a obecně vyšší výkon organizace.

Tato zpráva se skládá ze tří částí, z nichž každá je jinak specificky zaměřena: z hodnocení literatury, přehledu souvisejících politik a příkladů správné praxe.

Hodnocení literatury

Toto hodnocení nabízí přehled doložených údajů z literatury o tom, jak lze v rámci organizace bezpečnost a ochranu zdraví při práci co neúčinněji řídit a do jaké míry by měla být začleněna do celkového řízení a podnikové struktury organizace.

Hodnocení literatury se zaměřuje především na otázky související se začleněním bezpečnosti a ochrany zdraví při práci do řízení. Je diskutován rozdíl mezi tradičním a systematickým řízením bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a také uplatnění a účinnost řídicích systémů bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Rovněž je věnována pozornost způsobu, jak lze bezpečnost a ochranu zdraví při práci navázat na programy řízení jakosti a ochrany zdraví při práci (např. podpora zdraví na pracovišti). Vzhledem k tomu, že organizace mohou současně přijmout celou řadu řídicích systémů a/nebo standardů řídicích systémů (týkajících se jakosti, životního prostředí a bezpečnosti a ochrany zdraví při práci), může vyvstát potřeba jejich integrace. Proto je také zkoumána otázka „integrováných řídicích systémů“.

Ve výzkumu panuje široká shoda v tom, že na řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci by se mělo pohlížet jako na součást celkové řídicí struktury, a nikoli jako na samostatný firemní proces. Má se za to, že čím více bude bezpečnost a ochrana zdraví při práci navázána na základní činnosti organizace, tím lepší bude výkon bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v dobách organizační změny (např. v důsledku hospodářských problémů, fúzí, zeštíhlování nebo rychlé technologické inovace). Přesto v souvislosti s úplnou integrací vyvstává jeden možný problém, a sice to, že bezpečnost a ochrana zdraví při práci může mít ve srovnání s jinými otázkami nižší prioritu – v mnoha případech budou pravděpodobně řešeny jako první záležitosti, které jsou vnímány jako neodkladné, přičemž výrobní otázky jsou obvykle

daleko naléhavější. Někteří odborníci proto zdůrazňují, že je důležité považovat bezpečnost a ochranu zdraví při práci za „politickou agendu“, kterou je třeba podporovat, protože někdy soutěží s jinými agendami (jako je výroba).

Dosažení kladných výsledků v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci znamená daleko více než zavedení řídicího systému bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, který je dobře integrován do jiných stávajících řídicích programů a systémů. Organizace se také musí zabývat kulturními a politickými aspekty pracoviště, což je předmět diskutovaný v druhé části hodnocení literatury.

Výsledky hodnocení literatury potvrzují, že:

- existuje rozsáhlý výzkum a zájem o témata řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a začlenění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci do celkového řízení a podnikových procesů;
- výzkum účinnosti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci je stále v počátcích a musí se potýkat s několika metodickými obtížemi;
- popisy a příklady řídicích systémů bezpečnosti a ochrany zdraví při práci ukazují, že tyto systémy se zaměřují hlavně na bezpečnost (prevenci úrazů), a nikoli na prevenci jiných negativních zdravotních účinků v souvislosti s prací;
- zdá se, že existuje málo postupů v oblasti řídicích systémů bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, které by se zaměřovaly na organizační rizika a psychosociální zdravotní účinky (např. násilí a konflikt na pracovišti, problémy práce na směny nebo dlouhé pracovní doby atd.);
- nestandardní zaměstnání (dočasné zaměstnání a zaměstnání na částečný pracovní úvazek, práce z domova atd.) a zaměstnání v malých a středních podnicích lze obecně považovat za dvě důležité oblasti, které představují významné výzvy pro řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci;

- další výzvou pro výzkum je podrobnější šetření účinnosti a jakosti řídicích strategií/procesů bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a to, jak vyhovují požadavkům rámcové směrnice (1).

Přehled politiky

Formulaci, provádění a podporu integrovaného a aktivního přístupu k řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci zajišťují politiky a postupy zavedené na mezinárodní, evropské a národní úrovni. Tyto politiky a postupy zaměřené na propagaci a podporu začlenění otázek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci do řízení jsou ve zprávě rovněž představeny. Zpráva pojednává o strategiích, právních ustanoveních, normách, pokynech, programech a kampaních zahájených a provedených různými zainteresovanými stranami, jako jsou mezinárodní organizace, orgány EU, vlády, sdružení a svazy zaměstnavatelů a odborů, inspektoráty práce, pojišťovny atd.

Politiky související s řízením bezpečnosti a ochrany zdraví při práci zahrnují povinná a dobrovolná opatření. Právní rámec systematického řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a realizace řídicích systémů bezpečnosti a ochrany zdraví při práci zavedla v Evropské unii rámcová směrnice. Tato směrnice definuje základní cíle řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a nezbytná opatření pro dosažení těchto cílů. Provádění právních předpisů podporují různé dobrovolné iniciativy zaměřené na zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Mezinárodní organizace práce (ILO) hraje významnou úlohu při propagaci používání a realizaci dobrovolných řídicích systémů bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Přístup organizace ILO podporuje několik národních postupů, včetně národních pokynů a propagačních programů.

Příklady úspěšných opatření v různých zemích EU popsanych ve zprávě potvrzují, že:

- tvorba a zavedení politik řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci vyžaduje spolupráci různých aktérů, včetně vlád, pojišťoven, organizací zaměstnavatelů a odborů. Tato spolupráce je klíčovým faktorem úspěchu;
- ke zvýšení motivace organizací k rozvoji jejich řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci lze využít různé stimuly (včetně poskytování bezplatných seminářů, pomůcek a odborné přípravy);
- jeden z hlavních faktorů ovlivňujících dlouhodobý dopad těchto politik je udržitelnost, kterou je třeba aktivně propagovat;

(1) Směrnice Rady 89/391/EHS ze dne 12. června 1989 o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců při práci.

- pro zajištění lepší integrace všech otázek souvisejících s bezpečností a ochranou zdraví při práci do celkových řídicích a podnikových procesů je třeba tyto politiky a postupy dále rozvíjet.

Případové studie

Mnoho organizací má zájem vyvíjet systematické a trvalé úsilí ke zlepšení podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Některé organizace zacházejí nad rámec pouhého vyhovění předpisům a provádějí činnosti zaměřené na začlenění kultury bezpečnosti a ochrany zdraví při práci do celkové kultury společnosti. V těchto organizacích se na řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci obvykle pohlíží jako na nedílnou součást řízení jako celku. Případové studie představené ve zprávě zahrnují příklady a rady vyplývající ze správné praxe o tom, jak lze začlenit bezpečnost a ochranu zdraví při práci do obecného řízení a podnikových procesů. Zpráva obsahuje výběr 20 případů a snímků z 12 zemí EU.

Kromě mnoha dalších kladných účinků tyto případy ukazují, že zlepšení v oblasti řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci mohou vést:

- ke zlepšení motivace zaměstnanců i k lepšímu procesu hodnocení rizik a hodnocení výkonu bezpečnosti a ochrany zdraví při práci;
- ke zlepšení pracovního prostředí a pohody zaměstnanců a v důsledku toho i ke snížení pracovní úrazovosti, počtu zameškaných pracovních dnů v důsledku úrazů, nemocí z povolání a souvisejících nákladů.

Mnoho příkladů ve zprávě představuje subjekty, které se nepřetržitě snaží o zlepšování pracovních podmínek a bezpečnosti a ochrany zdraví svých zaměstnanců. Dělaví to nejen z morálních důvodů, ale také proto, že věří, že vytvoření bezpečného a zdraví neohrožujícího pracovního prostředí vede k omezení ztrát a ke zvýšení produktivity a konkurenceschopnosti. Má se za to, že účinné řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci úzce souvisí se strategickými činnostmi zaměřenými na zvýšení celkového výkonu organizace.

Jak zprávu získat

Úplné znění zprávy v angličtině je dostupné zdarma ke stažení na internetových stránkách agentury na adrese: <http://osha.europa.eu>.

Tento informační list je dostupný ve všech jazycích EU na adrese: <http://osha.europa.eu/en/publications/factsheets>.

Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci

Gran Vía, 33, 48009 Bilbao, ŠPANĚLSKO
Tel. +34 944794360, fax +34 944794383
E-mail: information@osha.europa.eu

